

D/963/10.00.00/2018

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö liikennöinnistä

KH 16.10.2018
§ 280

Liikenne- ja viestintäministeriö suunnittelee rautateiden osto- ja velvoiteliikenteen seuraavaa kautta vuodesta 2020 alkaen. Tulevalla kaudella on tarkoitus myös pilotoida yhdessä alueiden kanssa alueellista liikennettä. Ministeriö toivoo laajasti tietoa ja näkemyksiä alueiden liikkumistarpeista ja osto- ja velvoiteliikenteen mahdollisesta tulevasta tarjonnasta.

Näkemyksiä osto- ja velvoiteliikenteen kehittämisestä toivotaan toimivaltaisilta joukkoliikenneviranomaisilta, kunnilta ja maakuntien liitoilta, raideliikenteen käyttäjiltä ja joukkoliikennealan yrityksiltä. Vastausaika päättyi 23.10.2018.

Tarkoitus on, että junaliikenne muodostaa yhdessä muun joukkoliikenteen kanssa yhteen toimivan julkisen liikenteen kokonaisuuden, ja että junaliikenne palvelee aiempaa paremmin myös alueiden sisäisessä liikenteessä.

Hallitus on päättänyt, että rautateiden henkilöliikennepalvelut avataan kilpailulle vaiheittain. Ensimmäisenä kilpailutetaan Etelä-Suomen taajamajunaliikenne. Kilpailutetun liikenteen on tarkoitus alkaa kesäkuussa 2022.

Kilpailun avaaminen ja järjestämisvastuissa tapahtuvat muutokset muuttavat osto- ja velvoiteliikenteen sopimuskokonaisuutta merkittävästi nykyisestä. Tästä johtuen toimintamallin muutokseen on syytä valmistautua kokeilujen kautta.

Alueelliselle liikenteelle haetaan pilotteja

Uuden ostoliikennesopimuksen ja velvoitepäätöksen valmistelu antaa tilaisuuden tarkastella myös alueellisen liikenteen tulevaisuutta. Kuntien ja alueiden tarpeet halutaan ottaa aiempaa paremmin huomioon. Ministeriö pyytää alueita ilmoittamaan kiinnostuksensa osallistua pilottiyhteistyöhön ostoliikennesopimuksen ja velvoitepäätöksen valmistelussa ja toteutuksessa. Tavoitteena on löytää alueellisen liikenteen pilottihankkeita, joissa liikennöintiä pyritään kehittämään nykyisestä. Hankkeessa on tarkoitus kokeilla kokonaan uutta liikennettä.

Ministeriö teetti jo aiemmin yhdessä Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pirkanmaan maakuntien liittojen kanssa selvityksen, jossa tarkasteltiin alueellisen junaliikenteen järjestämistapoja yleisellä tasolla. Tämän hankkeen aikana kävi selväksi, että alueellisen liikenteen järjestäminen vaatii viranomaisilta uudenlaista osaamista ja tietopohjaa alueellisen junaliikenteen suunnittelua varten.

Tulevaan pilottihankkeeseen valitaan mukaan 1 - 3 aluetta. Valittavien hankkeiden tavoitteena tulee olla matkustajamäärien ja joukkoliikenteen kulkutapaosuuden kasvattaminen. Pilottihankkeen kautta on tarkoitus löytää sellaisia liikennöintikokonaisuuksia, joita voitaisiin liikennöidä myös pitkällä aikavälillä.

Lisäksi pilottihankkeen kautta halutaan luoda näkymää ja kehittää toimintatapoja, joiden pohjalta mahdollista toimivallan siirtoa maakunnille lähdeittäisiin toteuttamaan.

Pilottikohteiden valinnassa kiinnitetään huomiota paikalliseen ja alueelliseen valmiuteen sitoutua liikenteen kehittämiseen sekä rahallisesti että henkilöressurssien kautta. Pilotin toteuttamiseen tarvitaan myös kysyntäpotentiaalia, infrastruktuuria ja näkemystä alueellisesta junaliikenteestä osana matkaketjuja ja liikennejärjestelmää.

Ilmoitus halukkuudesta osallistua pilottihankkeeseen sekä näkemykset ostaja- ja velvoiteliikenteen kehittämiseksi tulee toimittaa sähköpostitse liikenne- ja viestintäministeriön kirjaamoon (kirjaamo@lvm.fi) viimeistään 23.10.2018 klo 16.15.

Päätökset valituista pilottikohteista tehdään marraskuussa 2018, ja pilotin suunnitteluvaihe alkaa joulukuussa 2018. Pilottihanke käynnistyy aikaisintaan joulukuussa 2019.

Akaan kaupungin lausunto

Akaan kaupunki on toteuttamassa laajaa joukkoliikennekilpailutusta kesällä 2019. Tällä hetkellä olevat koulu-, palvelu- ja joukkoliikennesopimukset uusietaan ja hankinnan valmistelu käynnistyy lokakuun 2018 aikana. Hankinnassa tehdään yhteistyötä Pirkanmaan ELY-keskuksen kanssa ja Akaan kaupungin yksiköistä mukana ovat perusturvatoimi, sivistystoimi ja kaupunkikehitystoimi.

Joukkoliikenteen tavoitteellinen palvelutaso Pirkanmaan ELY-keskuksen toimivalta-alueella vuosina 2017 - 2019 linjaa, että Tampereen kaupunkiseudun rajalta (Lempäälästä) Akaaseen ja siitä edelleen kohti Helsinkiä (ja Hämeenlinnaa) olisi joukkoliikenteen vuoroväli arkipäivisin korkeintaan 30 minuuttia. Todellisuudessa tämä ei kuitenkaan toteudu, sillä junaliikenneolosuhteet ovat heikentyneet Akaan osalta ja Tampereen kaupunkiseudun järjestäessä joukkoliikenteen ainoastaan Lempäälään asti, katkeaa matkaketjut tällä hetkellä pääkaupunkiseutua kohti edetessä.

VR:n mukaan matkamäärät ovat vuoden 2016 aikana olleet Toijalassa 313 000 ja Viialassa 42 000. Todelliset luvut ovat todennäköisesti olleet tätäkin suuremmat johtuen sarja- ja kausilippujen runsaasta käytöstä työmatkaliikenteessä ja niiden leimaustavoista. Linja-autoliikenne on painottunut Akaassa pääosin koulu- ja SOTE-kuljetuksiin, mutta jatkossa tavoite olisi palvella entistä paremmin koko kaupungin väestöä. Lippujärjestelmä ja linja-autoliikenteen matkustajamäärät tullaan tulevassa hankinnassa ottamaan huomioon, ja tässä toivomme yhteistyötä Liikenneviraston sekä ELY-keskuksen kanssa, jotta osaamme toteuttaa hankinnat parhaan mahdollisen lopputuleman saamiseksi.

Akaan kaupungilla on vahva tahtotila lähteä pilottialueeksi, sillä VR on vähentänyt juniensa pysähtymistiheyttä sekä Toijalan rautatieasemalla että Viialan seisakkeella. Muutokset ovat vaikuttaneet etenkin työmatkaliikenneolosuhteiden heikkenemiseen, ja kaupungilla on halu kehittää työmatkaliikennettä tulevaisuudessa entistä aktiivisemmin. Mikäli Tampereen kaupunkiseutu otetaan mukaan pilottihankkeeseen, olisi Akaa kaupunkina luonnollinen osa tuota ko-

keilualuetta ja voisimme yhdessä pilotoida, miten kehittää joukkoliikennettä osana maakuntaa.

(Lisätietoja kaupunkikehitysjohtaja Jyri Sarkkinen p. 040 3353 207 ja elinkeinopäällikkö Jari Jokinen p. 040 3356 098)

Ehdotus

Va. Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus päättää antaa edellä selostusosassa esitetyn lausunnon Liikenne- ja viestintäministeriölle.

Päätös

Kaupunginhallitus:

Ote

Liikenne- ja viestintäministeriö
Kaupunkikehitysjohtaja Jyri Sarkkinen